

VESTNIK

PROSVETNIH ZVEZ

Sv. Frančišek.

V raju blaženem kraljuje
sredi serafinskih čet,
sveti učenik Frančišek
z žarom angeljskim odet.

Zdrav nam bodi, oče blagi,
zvezda jasnega neba,
vzor največjega uboštva
roža umbrijskih gora.

S krono blaženstva ovenčan
s cvetjem tajnostnim obdan
kakor biseri plamteči
mu žare sledovi ran.

Zdrav nam bodi, oče blagi,
zvezda jasnega neba,
vzor največjega uboštva
roža umbrijskih gora.

Pošlji nam miru, Frančišek,
sladki tolažnik sirot,
s srečo nas oblagodari
siplji iz nebes dobrot!

Zdrav nam bodi, oče blagi,
zvezda jasnega neba,
vzor največjega uboštva
roža umbrijskih gora.

Dr. G. Rant:

Sedemstoletni jubilej sv. Frančiška.

V celi svetovni in cerkveni zgodovini ne najdemo moža, o katerem bi se bilo v zadnjih desetletjih toliko pisalo in se še danes piše, kakor je sv. Frančišek. Z mirno vestjo lahko trdim, da stoji ta svetnik v središču znanstvenega raziskovanja, da se na njega s spoštovanjem ozirajo ne samo verni katoličani, temveč tudi drugoverci; tudi ti ga v svojih spisih pozdravljajo in proslavljajo kot moža, ki je s svojim delom vdihnil človeški družbi duha Kristusovega — duha, ki ga je svet izgubil in zatajil. »Frigescente mundo«, kakor molimo na praznik vtisnjenja ran sv. Frančiška — ko je bil svet na tem, da zmrzne, je Gospod obudil tega moža,

da bi z ognjem božje ljubezni na novo vžgal mrzla srca. Zdi se, da je ravno v teh besedah cerkvene molitve skrivnost, ki nam bo razjasnila ves pomen sv. očaka. Če hočemo svetnika in njegovo delo prav razumeti, moramo poznati razmere časa sv. Frančiška.

I.

Čas, v katerem je živel sv. Frančišek, je bil čas slave in stiske za sv. Cerkev; videla je veliki cerkveni zbor v Lateranu (1215), na katerem je papež Inocencij III. zbral vse, kar je bilo na svetu velikega, bogatega in imenitnega. Namestnik Kristusov ni bil ne prej in ne pozneje

tako češčen in slavljen. Zdelo se je, da stoji sv. Cerkev na višku slave. In vendar piše leto za tem cerkvenim zborom Jakob Vitry, poznejši škof in kardinal: »Ko sem bil nekaj časa pri kuriji, sem našel marsikatero stvar, ki ni odgovarjala mojemu duhu. S posvetnimi in časnimi rečmi so se tako zelo pečali, da so komaj dovolili le kratko govoriti o duhovnih stvareh.« Ne smemo se čuditi, da je prepir za premoženje razdvajal duše; zakaj če gleda kdo v premoženju samo sredstvo za pomnoženje bogastva in ga izkorišča le sebi v prid, da streže svojemu nagnjenju, se morajo pojaviti vsi žalostni nasledki hrepenenja po denarju: ljubezen zamre, duše oledene in mrzel postane svet, ki bi ga morala ogrevati ljubezen božja, srca okostene, da so nesposobna življenja, iz katerega bi odsevalo sočutje do bližnjega. Kdo se bo čudil, če govori prej omenjeni Jakob Vitry »o veri, ki umira v dušah«!

Ta položaj sv. Cerkve so hoteli izriniti njeni nasprotniki, da bi strli kraljestvo Jezusovo na zemlji. Toda s svojim nastopom so še bolj pokvarili to, kar je bilo treba izboljšati.

Možje, ki so resno opazovali tok časa in gledali te na zunaj tako sijajne dneve, so videli na eni strani nezdrave razmere v Cerkvi, na drugi strani pa ljudi polne prevzetnih misli in načrtov. Izhoda in rešitve ni bilo od nikoder. Bog pa svoje Cerkve ni zapustil. V vseh žalostnih časih je obujal moč, ki so s svojim delom in življenjem dali svetu to, kar je izgubil in zapravil. Tako je bilo tudi v tem času. Jakob Vitry piše namreč v nekem pismu iz Genue l. 1216: »Neko tolažbo sem pa vendar našel v teh krajih: mnogo ljudi obojega spola, bogati in posvetni, se odpovedujejo svetu, ter zavoljo Kristusa vse zapuste; imenujejo se Manjši bratje. Gospod papež in kardinali jih zelo spoštujejo. Ne menijo se za časno premoženje, temveč dan za dnem se goreče trudijo, da bi rešili duše, ki so v nevarnosti pogubljenja in jih skušajo zase pridobiti. Z božjo milostjo so veliko dosegli in že mnogo ljudi rešili.« Veliki moč je videl edino tolažbo in rešitev svojega časa v duhu, ki ga je med svetom širil sv. Frančišek s svojimi sinovi in hčera-

mi. In resnično — ko je bil svet v nevarnosti, da zmrzne, ga je Seraf iz Asiza zopet razvnel z božjo ljubeznijo in po ljubezni pokazal nova pofa rešitve.

Iz početka Frančiškovo delo ni bilo lahko. Nove misli, novi vzori vzbujajo navadno nezaupanje pri onih, ki so zatopljeni v posesstvo in v vladajočega duha časa. In kot novotar je nastopil sv. oče — nov red, nov način življenja, svetu dosedaj še nepoznan, se je z njim prikazal narodom zemlje.

Dva velika veka sta se sešla, ko je stopil ponižni ubožec iz Asiza pred močeno postavo največjega papeža srednjega veka, pred Inocenca III. Prosil je, naj rimska stolica potrdi njegovo ustanovo kot red. Zavrnili so ga, ker niso razumeli dela ubožca Kristusovega; in vendar je edino to moglo dvigniti versko-nravno življenje tedanjega časa. Frančišek je čakal; zakaj dobro je vedel, kako prav je imel Gamaliel, ko je rekel o mladem krščanstvu: »Če je to delo od ljudi, bo razpadlo, če pa je od Boga, je ne boste mogli zatreti«. Življenje Frančiškovo pa je obnovenje duha sv. evangelija, duha Kristusovega. Zato je na čelo svojega redovnega vodila postavil besede: »Vodilo in življenje Manjših bratov je, izpolnjevati evangelij Gospoda našega Jezusa Kristusa«. Evangelij pa ne more nikdar zastareti; v vseh tudi najbolj žalostnih razmerah in zmotah časa je zmaga in mora zmagati njegova življenjska sila. Prav v tem obstoji veliko delo sv. Frančiška, da je v 13. stoletju pokazal na novo potrjeno to resnico. Isto nalogo imajo tudi njegovi sinovi in hčere v dvajsetem stoletju. Zato imenujejo sv. Frančiška »moderna svetnika«.

Moderen je bil za svoj čas. Gospodarsko življenje se je v času sv. Frančiška začelo izpreminjati. Trgovina je zacvetela in je silila ljudi, da so tuintam zapuščali domačo grudo, ki jih je do sedaj živela; šli so v svet. Ta nova smer v razvoju gospodarskega življenja je zahtevala tudi nov način v izvrševanju dušnega pastirstva. Zahtevala je duhovnikov, ki niso bili po ustanovah vezani na en kraj, ampak so lahko spremljali človeštvo na njegovih potih. Te razmere je

sv. Frančišek izrabil in postavil svoj red na popolnoma novo podlago. Sprejeti ni hotel pravil in vodila že obstoječih redov, ker je bil prepričan, da zahtevajo novi časi tudi nov način delovanja. In prav zaradi tega, ker je duha in potrebe svojega časa prav spoznal ter se tem razmeram prilagodil, zasluži za čas, ki je v njem živel, ime »modernega« svetnika.

Sv. Frančišek pa ni poznal samo novih potreb, temveč tudi nevarnosti, ki so izvirale iz novega časa in novega gospodarskega reda. Zato je z obljubo uboštva zavaroval svoje sinove kapitalističnega razvoja, ki je nastal vsled narastle moči denarja. Zato tako odločno poudarja in zahteva v svojem vodilu zaničevanje denarja, ki ga je sv. Frančišek sovražil, ker je bolj kot kdo drugi spoznal njegove uničujoče posledice. Ta gibčnost dušnega pastirstva, ki jo je Frančišek vdihnil svojemu redu z novo organizacijo in s tem, da je svoje sinove odtrgal od denarja ter od vsega, kar je bilo s kapitalizmom združeno, dela svetnika modernega ne samo za njegov, ampak tudi za sedanji in prihodnji čas.

II.

Rekel sem: za sedanji čas. Ne bom na dolgo in široko razlagal žalostnih razmer današnjih dni, v katerih zdihujejo narodi zemlje, saj jih sami dobro poznate in jih čutite sami nad seboj. Opozoriti hočem samo na bridko razočaranje, ki so nam ga prinesle razne povojne mednarodne konference. Prevarani in razočarani stoje danes narodi zemlje pred neuspehi teh konferenc. Upanje na spravo in zedinjenje, na odpuščanje, na pobratimstvo in skupno sodelovanje so te konference z mrzlim nasmehom razbile in brezsrčno pokopale. Zakaj? Ker jih v njihovem delu ni vodila pravičnost, ljubezen in poštenje, ampak kapitalizem. Vso kri, ki so jo narodi prelili, vse solze, ki so jih pretočili, vsa tako željna pričakovanja rešitve od strani teh konferenc — vse to so velesile žrtvovale večji sili dobičkarjev in denarnih močtev in so tako pognale narode v suženjstvo, lakoto ali — revolucijo.

Iz teh zmed nas ne bo izpeljala nobena druga sila kot sila ljubezni, ki jo

uči krščanstvo. Če nočemo zabresti v še večje nesreče, se mora človeštvo odločiti za pravi napredek. Napredek se pa more razvijati samo po onem potu, ki je že tisočletja zarisan v vsako človeško dušo: po potu Njega, ki je »pot, resnica in življenje«, po potu Jezusa iz Nazareta. Na to kraljevo pot nas vabi sv. Frančišek s svojim duhom in s svojim delom, ki ga je postavil na trdno podlago sicer starega, toda vedno novega sv. evangelija. Na to pot vabi ne samo po svojem prvem, temveč tudi po svojem tretjem redu, ki skupno s prvim dela in dopolnjuje delo sv. Frančiška.

Rekel sem, po svojem tretjem redu. Večina ljudi misli, da je tretji red samo družba molitve in njega cilj v tem, da se udje vsaki mesec shajajo pri mesečnih shodih, da večkrat prejemajo sv. zakramente, da opravljajo predpisane molitve itd. Vse to je lepo in hvalevredno, toda s tem še ni izčrpana naloga tretjega reda. Tretji red je mogočna organizacija, ki se mora svoje moči zavedati in ki mora s to svojo močjo vplivati na svet in njega življenje v duhu sv. Frančiška. Kakor se je svetnik iz Asiza, po gospodarskem življenju svojega časa prisiljen, oklenil novega načina življenja, tako morajo tudi njegovi sinovi in hčere, zbrani v tretjem redu, obrniti svojo pozornost na zunanje razmere našega časa ter poseči vmes s svojim delom in molitvijo. Vidimo in vemo, kako razne kapitalistične združitve in struje vedno na novo z nogami teptajo deseto božjo zapoved. Ali morebiti ni stremljenje, vse bogastvo združiti v rokah nekaterih ljudi, organizirani pohlep po premoženju bližnjega? Če zagospodarijo taka načela, postane svet leden in mrzel, duše otrpnejo in okostene. Vsa taka prizadevanja nasprotujejo duhu sv. Frančiška. Dobro vemo, da tega stanja ne bomo naenkrat izpremenili in izboljšali; kar pa moremo, to tudi moramo storiti. Organizaciji, ki tira ljudi v pogubo, ki povzroča vojske in boje, ki zatira v dušah vso plemenitost, moramo postaviti nasproti organizacijo ljubezni. To je velik del naloge, ki jo mora po duhu sv. ustanovitelja dovršiti tretji red na zemlji.

Prenovitev starega sveta je delo sv. Frančiška. To priznavajo vsi, ki proučujejo njegovo življenje. Prenovljenje, ki je imamo izpeljati mi, mora imeti korenine v evangeliju Kristusovemu. Predvsem je treba poskrbeti, da se bo versko življenje poglobilo; da ljudje ne bodo viseli samo na zunanosti, ampak se bodo z vso svojo dušo oklenili Zveličarja in njegovega nauka. Moiltev in pobožnost je potrebna in bo vedno ostala potrebna.

Zaničevanega Jezusa moramo dvigniti med ljudmi do nove zmage ravno v njegovem trpljenju. »Ko bom povišan, bom vse nase potegnil.« Zdi se, da ga ni človeka, ki je kdaj bival na zemlji, v katerem bi bila ta beseda tako jasno in neposredno vtisnjena, kakor v sv. očetu Frančišku. Znana nam je Murillova slika, kako steguje Odrašenik s križa svojo roko, da bi dvignil k sebi Frančiška, ki stoji z nogo na zemlji in ji daje slovo. To slovo zemlji je velikega pomena. Kadar hočemo namreč kako stvar prav opazovati in presojudati, moramo stati v gotovi oddaljenosti od nje. Kdor je popol-

noma zatopljen v svet in njegovo vrvenje, ta je premalo oddaljen od sveta, da bi ga mogel prav presoditi. Od sveta nas primerno oddaljuje duh sv. Frančiška. To oddaljenost si mora tudi sedanji čas zopet pridobiti. Oprostiti se mora mrzlega sveta in se naučiti v luči križa spet jasno, razločno in prav presojudati.

Ako bomo nad svet vzvišeni, bomo toliko močni, da nam bo mogoče organizacijo ljubezni uresničiti in jo razširiti po zemlji. Četudi posamezni omaga v svojem delu in da slovo svetu, ne da bi dosegel cilj, kaj zato? Strnjena množica, organizacija ljubezni, kakor nam jo je dal sv. Frančišek, ne more, ne sme in ne bo zgrešila cilja.

Društva, priredite na čast sv. Frančišku slovesnosti, da na ta način popravite, kar je slovenski list »Domovina« zgrešila nad tem svetnikom. Prosvetna zveza priporoča za Frančiškovo proslavo dve seriji skioptičnih slik: 1. Sv. Frančišek; 2. Delo Frančiškovih sinov med Slovenci. Program proslave je izšel v 3. številki »Vestnika« l. 1926.

F. B.:

Osnutek modernega društvenega odra.

(Dalje.)

Plastične kulise.

Predno zaključimo razpravo o oder-skih dekoracijah, moramo omeniti še plastične kulise. Pod tem izrazom razumemo izdelane kulise s tremi dimenzijami v nasprotju s slikanimi, ki so le dvodimenzionalne. Plastične jih imenujemo že zato, ker dajo odru veliko plastiko, mečejo sence¹⁾ in ojačijo perspektivo slike. V glavnem so arhitektonič-

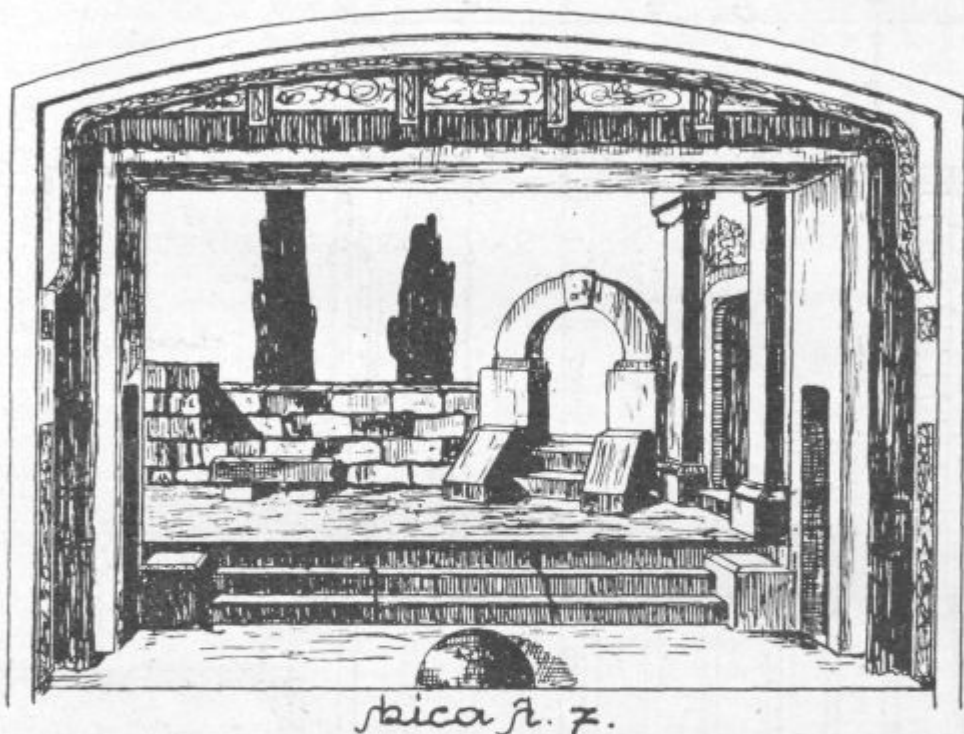
nega značaja in brez slik. Veliki oderski okvir, naš proscenij, ki smo ga že opisali, je že ena izmed plastičnih kulis. Ta okvir lahko še izpopolnimo s tem, da napravimo za njegova zgornja kota razne vložke, n. pr. četrtkrožno prizmo, trikotno prizmo, prizmo z gotskimi zarezi itd. Če obesimo te prizme na posebne kaveljčke v kotih, dobi okvir čisto drug izraz. Te prizme lahko napravimo iz lepenke, le njih ogrodje mora biti leseno.

Drug važen del plastičnih kulis so zvišani podiji in stopnice. Vsak igralec ve, kako zelo olajšajo stopnjice kretanje po odru in dajo priliko za razne poze in nastope. Zato so stopnjice igralcem zmeraj zelo zaželjene. Čez celo scenerijo napravimo tri stopnjice, ki vodijo na vzvišeni podij. (Gl. skico št. 7, ki predstavlja

¹⁾ Morda se bo zdelo komu neutemeljeno, da poudarjam tu in na drugih mestih kot prednost to, da kulisa »meče sence«. Toda temu ni tako. Vsakdo, ki je viden odra in viden gledati oder, mi bo priznal, kako ugodno vplivajo sence. In sicer to v dvojnem oziru: prvič delajo na razsvetljenem odru kontraste ter povzročijo s tem pestrost slike, drugič pa se oko na njih prijetno odpočije od prevelike svetlobe, ki jo vidi drugje.

vzorec scenerije s plastičnimi kulisami.) Tri dele, dolge po poldrug meter, napravimo zato, da moremo za manjšo scenerijo napraviti ožje stopnjice. Podij obstoji iz štirih plohov, ki jih nosijo posebne klopice. Podi imajo približno velikost $2.5 \times 2 \text{ m}^2$ za oder v velikosti $8 \times 8 \text{ m}^2$. Za podporo služi 12 klopic, visokih po 40 cm, dolgih 2 m. Stopnjice

in glavo moramo narediti posebej in sicer nogo precej masivno iz lesa, glavo pa iz lepenke. V nogi in glavi napravimo take luknje, da gre stebrovo deblo skozi. Ker lahko spuščamo deblo pod oderski pod, lahko s tem reguliramo stebrovo višino. Na ta način nam nadomestuje steber žrtvenik, kamenito mizico, podstavek za palmo, rože itd.

skica št. 7.

sestavimo iz posebnih pragov, ki jih tudi sicer lahko rabimo, n. pr. za sestavljanje zidu iz rezanega kamena, spomenike, kamenite klopi itd. Tudi klopice, ki služijo kot nosilci podov, porabljamo v podobne namene — zato jim na zgornjo desko naslikamo kamenje in podobno. Poleg teh stopnjic napravimo še nekaj manjših, stalnih, ki jih uporabljamo kot stopnjice pred vhodom, stopnjice v nadstropje itd.

Važen pripomoček za razne kombinacije so **stebri**. Za stebrovo nogo porabimo 30 cm kulise, ki jim damo na vsako stran še eno desko v širini 16 cm. Ker imamo 8 takih desk in 4 kulise po 30 cm, lahko napravimo 4 stebre. Nogo

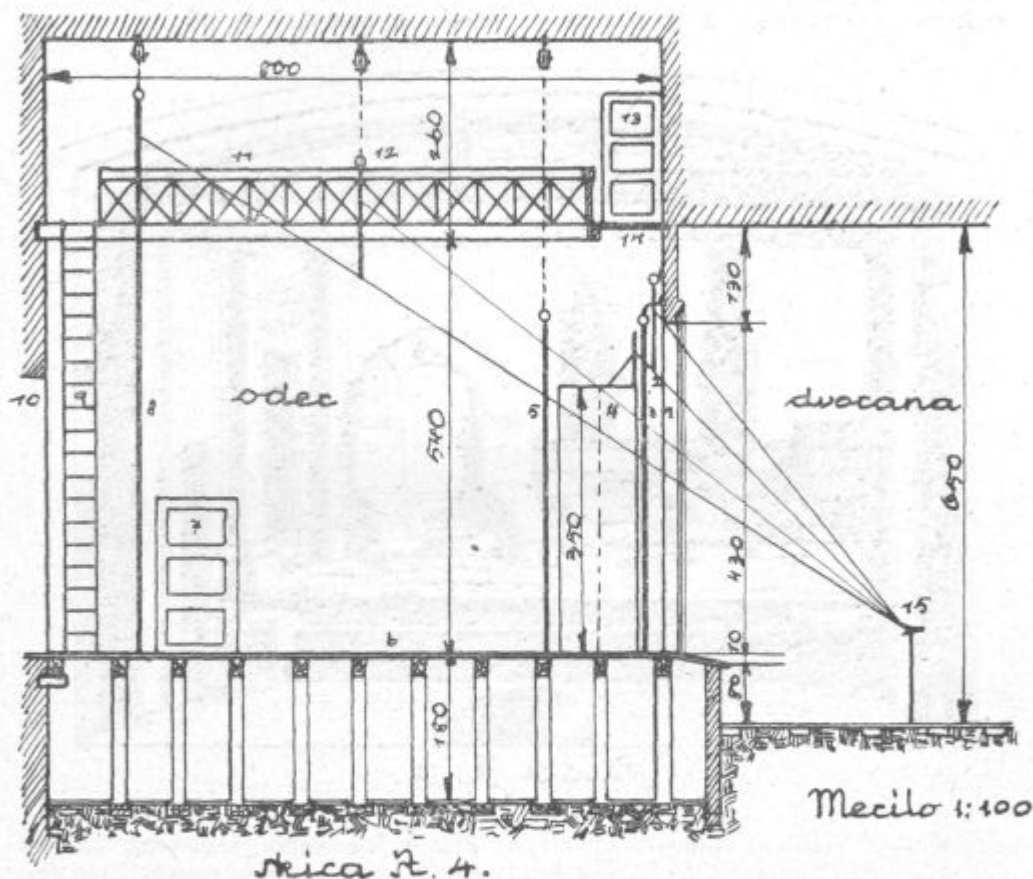
Razven navedenih predmetov napravimo še nekaj kvadrov raznih oblik, (n. pr. kot varnostni zid k stopnjicam), lok iz lepenke in še nekaj manjših plokov za sestavo malih podestov.

Z vsem tem materialom smo zopet dosegli novih sprememb, ki podpirajo in izpopolnjujejo dosedanje

S tem smo dovršili prvi del naše razprave, to je opis odra samega in za inscenacijo potrebnega kulisnega materiala. Predno nadaljujemo, je potrebno, da popravimo nekaj napak, ki jih nam je dosedaj zagrešil tiskarski škrt, in ki včasih delajo besedilo nejasno, ali pa občutno kvarijo smisel. Med str. 58 in 59 lanskega letnika manjka vrstica, ki se

glasi: »(pro)stor in tako ostane razmerje med širino«. Vstavi in stavek bo jasen! Dalje beri str. 67, 14. vrstica od spodaj levo: $a = \frac{3}{2} b$, ne pa $\frac{2}{3} b$, kot je tiskano. Na str. 78 je napravil škrat dva odra le $8 \times 8 \text{ cm}^2$ velika. Meril je oči-

odstavek. Skico št. 3 (tloris oderskega poda) mu zaenkrat pustimo, št. 4 pa pri našamo naknadno danes z izpuščenim tekstom vred. Ta se glasi: Torej imamo na vsaki strani oderske odprtine 1 m širok zid, nad odprtino do stropa pa še

vidno po sebi, ljudje rabimo namreč toliko m^2 . Pravtako je napravil z odersko odprtino, ki naj meri $4.30 \times 6.00 \text{ m}^2$. V zadnjem stavku drugega odstavka na isti strani levo manjka cela vrstica, ki jo je nesel nagajivec v tretjo vrsto istega stolpeca odspodaj, kamož pa prav nič ne spada. Ko se mu je to posrečilo, je postal še boj predrzen. Na isti strani je izpustil kar dve celi skici, zraven v besedilu pa širokoustno laže, kaj vse »vidimo« zraven. Kronal pa je svoje delovanje s tem, da je rekviriral za zadnjim stavkom na str. 79 besedila kar za cel

1.30 m visok. Št. 2—5 pomenijo: zastorova sufita, glavni zastor, lesen kulisni okvir in vmesni zastor, o čemur govorimo na drugem mestu. Št. 6 je oderski pod s tramovi in podporami. Vrata v garderobo imajo št. 7, glavni prospekt, ki je 1 meter oddaljen od zadnje stene, pa št. 8. Na oderske galerije (št. 11) vodijo lestva (št. 9) in poseben dohod od zunaj (13). Št. 10 so vrata v shrambo in kulise. Kot kaže oko (št. 15) v razdalji 2.5 m od odra in višini 1.20 m (= situacija na sedežu v prvi vrsti), potrebujemo za naš oder le eno samo sufito

(št. 12). To je tudi ena izmed prednosti našega sistema. Oderski galeriji imamo dve: eno pravokotno na sprednjo steno (št. 11), ki jo vidimo od strani, drugo pa vsporedno s to steno, ki jo vidimo le v prerezu (št. 14). Vrata od zunaj so torej v kotu, kjer se pravokotno stekate obe galeriji.

V drugem delu naše razprave bomo opisali **odersko razsvetljavo** in podali zanjo potreben inštalacijski načrt; spregovorili bomo nekaj o **oderskih aparatih**, pred vsem o onih za posnemanje naravnih pojavov, vidnih in slišnih; dalje

bomo dali nekaj navodil, kako moremo s preprostimi sredstvi doseči gotove **oderske efekte**; opisali bomo **organizacijo**, ki je potrebna, da oder tehnično dobro posluje; v ta namen bomo obravnavali **tehnične oderske vaje** ter podali zanje zgled iz ene naših iger. Za informacijo našim društvom, ki bodo gradila nove odre, bomo končno v posebnem članku priobčili soliden **proračun odra**, ki je opisan v tej razpravi. Proračun bo sestavljen na podlagi izdatkov, ki so jih imela društva, ki so si v zadnjem času napravila take odre. (Dalje.)

Centralna zveza rokodelskih društev.

Anton Slomšek je izdal l. 1837 knjigo »Življenja srečen pot — Potrebni nauki, zgledi in molitve za mladeniče«. Knjigi je bil pridejan slovenski zemljevid Evrope. Slomšek je hotel s tem mladino opozoriti, da se mora zgodaj učiti spoznavati svet, da bo povsod, kamor pride, znala Bogu služiti. Vse pa, kar potrebuje v življenju, da bo v resnici srečna, ji je pa podal v knjigi »Ponovilo potrebnih naukov za nedeljske šole na kmetih.« Knjiga je izšla l. 1854 in obsega 742 strani. Ima osem oddelkov: Prvi obsega svetopisemske zgodbe in zgodbe sv. kat. Cerkve, drugi navod pobožnega življenja in lepega obnašanja, tretji temeljit pouk o spisju, četrti pouk o računstvu (zlasti račune, ki se rabijo v gospodarske in trgovskem življenju: računjenje z drobci, verižni račun, družbeni račun itd.), peti o kmetijstvu, šesti o vinoreji, sedmi o zemljepisju in osmi o ljubezni do domovine. V treh ali štirih letih naj bi mladeniči in mladenke v nedeljski šoli ponovili oziroma priučili se vseh naštetih predmetov. Če pregleddamo te sestavke, vidimo, da je iz njih mladina lahko dobila vsega, kar je potrebovala za vsestranski napredek. Ti spisi niso suhoparni, ampak vse je tako pisano, da mora iti do srca. Čujmo le nekaj besedi iz sadjereje. Pisatelj pravi: »Naj bi vsak ženin vsadil svoji nevesti, kadar pride k hiši, dvojce žlahtnih dre-

vesec, naj bi vsak oče požlahtnil ob rojstvu vsakega otroka dvojce dreves, vsak mladenič svojemu očetu vsako leto eno, pa tudi materi eno podaril za vezilo, vrh tega še brat bratu, sestra sestri, kako hitro bi bili naši krasni kraji veseli, kakor ga vidimo po drugih deželah.« — V vzornih pismih v spisovniku naroča prijatelj prijatelju, naj na cerkveno žegnanje prinese seboj slovenske pesmi, imenovane »Slovenska Grlica«, drugi prijatelj pa naroča prijatelju v mestu, naj mu pošlje knjižico, v kateri so slovenske in cirilske črke, da se bo naučil pisanja v cirilici (l. 1854!)

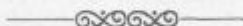
Imenovana knjiga, ki so jo podarili slovenskemu ljudstvu Slomšek in njegovi sotrudniki, je v resnici za razvoj stanovske kulture med slovenskem kmečkim ljudstvom največjega pomena. Delo, ki ga je vršila ta knjiga pred 70 leti med našim ljudstvom na deželi, so pa v mestih med obrtnimi sloji izvrševala **kat. društva rokodelskih pomočnikov**. Ljubljana, Maribor in Zagreb se morejo ponašati, da imajo že nad 70 let društva, v katerih so se obrtni sloji zbirali kakor udje ene družine, da so se s pomočjo požrtvovalnih prijateljev ljudstva vsestransko izobraževali, da so si ohranili in krepili veselje do dela in smisel za vedno večji napredek v svoji obrti. Društva se imenujejo kat. društva rokodelskih pomočnikov, ker so pomoč-

niki glavni delavci v društvenem življenju, mojstri so pa najboljši prijatelji in podporniki društev, vajenci pa imajo kot svoj ideal, biti kedaj dobri delujoči člani teh društev. Od ustanovitve do danes je bilo v Mariboru v društvo sprejetih blizu 3000 članov, v Zagrebu in Ljubljani po 2500 članov in v pozneje ustanovljenih društvih v Novem mestu in na Vrhniki, v vsakem nad 500 članov. Večina izmed njih niso bili domačini v mestih, kjer so bili sprejeti v društva, ampak so došli z dežele in so se vrnili domov navadno kot dobri mojstri, ali pa so ostali v mestih, kot vsestransko izobraženi obrtniki. Poleg strokovnih tečajev za posamezne obrti imajo kat. društva rokodelskih pomočnikov tudi svoje pevске in dramatične odseke in precej bogate knjižnice. Dne 6. septembra t. l. so kat. društva rokodelskih pomočnikov v naši državi ustanovila na svojem zborovanju v Mariboru Centralno zvezo.

Ker se gotovo tretjina moških članov naših prosvetnih društev odloči za obrtni in rokodelski poklic, naj Prosvetna zveza med načrte svojih predavanj sprejme tudi govore o pomenu obrtnega stanu, o pripomočkih, kako naj se rokodelci in obrtniki izobrazujejo in o društvi rokodelskih pomočnikov. Mladeniče pa, ki gredo v mesto, naj opozori, kje so taka društva.

Dr. Janez Krek je uprav v društvi rokodelskih pomočnikov imel veliko število govorov, za njih odre je spisal več iger, zato počastimo njegov jubilej stem, da s poukom in s predavanji pomagamo rokodelskemu stanu, kakor nas vabi dr. Krek z besedami:

»Dokler kaj žarkov zlato bo solnce
zemljici hčerki v krilo trosilo,
roki človeški in rokodelcem
v čast bo svetilo.«

Tridesetletnica kat. prosv. društva v Škofji Loki.

Na praznik sv. Jožefa je Kat. prosvetno društvo v Škofji Loki obhajalo tridesetletnico obstoja. Vsa proslava se je izvršila v duhu božjem. Ob pol osmih je bila sv. maša, pri kateri je bila cerkev polna kakor pri farni službi božji. Med sv. mašo, ki jo je spremljalo res ubrano petje društvnikov, so vsi člani v sv. obhajilu prejeli Kralja nebes in zemlje v svoja srca. Po sv. maši se je razvil sprevod (za zastavo dečki, devet ustanovnih članov s šopki, duhovnika, člani, dekliški naraščaj in članice) v društveni dom. V čedno okrašen družbeni dvorani je bil na odru med zelenjem in cvetjem postavljen kip presv. Srca Jezusovega. Pevci so zapeli društveno himno sv. Jožefa, nakar je imel predsednik g. Lovro Planina v srce segajoč govor, v katerem je pojasnil smisel velepomembnega dne. Izvajal je:

Trojni pomen ima ta dan za nas. Praznik našega jubileja je, praznik našega patrona in najlepši praznik, ko si hočemo

odbrati še močnejšega, najmogočnejšega patrona in zaščitnika, ko se bomo vsi, kot ena velika družina, posvetili Presveti Ljubezni božjega Srca.

Naš jubilej nam živo kliče v spomin dolgo vrsto težkih pa veselih, trudapolnih a plodnih let. Ne spominjamo se danes, da že trideset let stoje ti zidovi našega doma, večji je naš jubilej. Dom so zidali in dozidali. A v dozidanem domu se je šele v resnici začelo graditi, graditi z duševnimi in telesnimi silami, graditi iz malomestnih, svobodomiselnostnih razmer v solčno svetlobo današnje slovenske katoliške prosvete. Danes se dviga naša stavba v trideseto nadstropje ameriških nebotičnikov. Prosti smo teme senčnih, prahu polnih ulic zablod, lahko gledamo v solčno luč večne resnice.

Imamo zaščitnika. Tridesetič obhajamo praznik našega patrona sv. Jožefa, varuha svete in zaščitnika naših družin. Ali nismo tudi mi društveniki ena sama

velika družina? Ali nismo tudi mi potrebni vodstva, varstva in brambe pred sovražniki. Zato si pa hočemo danes izbrati za zaščitnika Onega, ki je naš najvišji vladar, po katerem je vse, kar smo in kar imamo.

Ena sila je, ki združuje človeška srca in prinaša blaginjo svetu, narodu in družinam, namreč: ljubezen. Vzor ljubezni pa je srce, ki je pred 1900 leti z vsakim svojim utripom živelo za človeški rod in njegovo blaginjo. To dobrote in ljubezni polno srce — srce našega Odrešenika — si hočemo danes javno proglasiti za naš vzor in našo zaščito. Ni to parada, to je naša živa potreba, naša srčna želja. Kdo more trideset let delati za ono, kar je Kristus učil, da ga pri tem ne bi priznaval za svojega učitelja in ga iz srca želel izvoliti za svojega zaščitnika. Naj torej božje srce Jezusovo in njegova ljubezen vedno vlada nad nami, med nami in v vsakem izmed nas.

Nato je s spodbudnim govorom izvršil posvetitev gospod župnik dr. Janko Arneje in razložil njen pomen. Posvetitev presv. Srcu Jezusovemu obsega dvojno: zunanjo in notranjo slovesnost. Ko izvršujemo prvo, se moramo zavezati, da bomo izvrševali tudi drugo. V društvu

mora vladati pravi duh, kajti duh je, ki poživlja vse. Vsi moramo čutiti, misliti in delati za naš veliki ideal — vse prenoviti v Kristusu! Zato pa je potrebna pokorščina — disciplina napram društvnemu vodstvu, potrebno plemenito, viteško medsebojno obnašanje, ki izključuje vse hudo in zlo in odseva v čisti ljubezni do Boga in bližnjega. Presv. Srce Jezusovo naj nam vse to da, da bomo tem uspešneje delovali za njegovo čast in slavo v naši veliki družini.

Med petjem posvetilne himne se je kip prenesel na svoj stalni prostor v sejno dvorano, iz katere izhaja vse življenje in delovanje društva. Prebrali so se došli pozdravi. Slovesnost je bila končana, a iz src vseh je odmevalo: Povsod Boga, ki naš je Oče, povsod Boga, ki naš je Kralj!

Marsikatero od društvenega dela utrujeno oko starejših pa tudi mlajših članov je bilo rosno od veselja in zadoščenja v mislih: Nismo zidali zastoj; naš trud je obrodil stoteren sad. Ko je več kot 200 članov molilo: Verujem v Boga Očeta ..., posvetilno in zahvalno molitev z litanijami presv. Srca, se je videlo na obrazih, da odseva iz src vseh: Srce božje, Tvoji smo in Tvoji vedno bodemo!

Kamniško prosvetno okrožje.

Seja 4. III. 1926. Navzoči: Gg. kanonik Lavrenčič (samo nekaj časa), kaplan Primar, Martin Ocepek, Janez Filipič (Vranja peč), Platiša, P. Ciprijan, Tomažič in pozneje došli tajnik P. Z. Vinko Zor.

Dnevni red: 1. Na katere stvari moramo obračati pozornost v tem letu. 2. Skioptikon. 3. Tečaji. 4. Slučajnosti.

K 1.)

Predsednik otvori, pozdravi in pove dnevni red. Obžaluje, ker ni protialkoholnega odbornika. Alkohol nam več ko polovico vsega našega dela uničuje; treba bi bilo pogovoriti se, kako bomo to započeto delo nadaljevali. Nadalje našteva in na kratko utemeljuje nujnejše stvari, ki jih mora voditelj društva

upoštevati in letošnje delovanje društva uravnati po njih. Te so pred vsem:

a) Pomanjkanje narodne zavesti in zavednosti pri našem ljudstvu! Kdo izmed ljudstva se kaj briga za Koroško, Goriško in Primorsko, sočustvuje z ubogimi trpini? Ideje skupnosti slovenske narodnosti, že itak ni bilo kaj med ljudstvom, vojna in povojni egoizem je pa še to uničil. Zato narodnostna predavanja. Na razpolago dr. Rožič.

b) Uživanje in zapravljanje denarja zato čimdalje večji dolgovi — naj omeji društvena Čebelica in goji varčljivost.

c) Lepe narodne noše, narodna umetnost naj se goji iz več vzrokov. Domačnost tudi v obleki. Lan!

č) Slovenskonarodni in verski nasprotniki preprezajo Slovenijo s slabim časopisjem, ki naj uniči pred vsem katoliško vero a tudi slovensko narodno zavest. Preveč smo v vedni defenzivi. Preidimo v ofenzivo! Časopisni odsek — kolportaza! V vsakem društvu!

d) Higiena! tudi spolna, je na nizki stopinji. Zato higienska predavanja drž. hig. zavoda. Porabimo! Pouk je tudi eno izdatno sredstvo proti naraščajoči nemoralu.

e) Pojem družine izgublja na svoji notranji in vnanji lepoti. Sam spolni materijalizem! Že besede: »Obabil se je, dedca je vzela«, kažejo nizko pojmovanje družine. Kako lep je izraz: »družino si je zasnoval«! Avtoriteta očeta, matere izginja od zgoraj in spodaj. Zato priredimo povsod očetovski-materinski dan. To naj pokaže ljubezen, delo, skrb in žrtve očeta, matere v deklamacijah, pesmih, govorih in prizorih. Pomaga naj tudi računstvo. Mladinski dan: Kaj vidiš v otroku? Dušo? Dušne zmožnosti? — Materijalizem tu v najgrši obliki. Zakon samo plašč za brezmejno poželjivost. Nizek poganski pojem o ženski. Reve se same ne zavedajo svojega dostojanstva, same se mečejo pod noge, same se najbolj zaničujejo. Zato budimo deklško samozavest, ponižen ponos! Pokažimo tudi razne ženske poklice. V mesta — službe! Rafaelova družba!

f) Fante skupaj s petjem, godbo — tamburaški zbor! Materinski dan jih bo pripeljal v dvorano, potem jih pa držati skup. Omenja v ilustracijo lep uspeh materinskega dneva v Selih, kjer je 35 fantov priredilo skoro 4 ure trajajočo prireditev, ki je vse razveselila in bila neko veliko družinsko slavlje, da je bilo veselje gledati vesele obraze tudi takih, ki jim je bilo vse življenje v dvorani zoporno.

g) Neprestani napadi na našo katoliško vero in Cerkev nas silijo, da več uporabljamo apologetiko, cerkv. zgodovino tudi v dvorani, razvijemo včasih disputacijo (ugovori, odgovori). Kajpak jih bo malo, a te izsolajmo! Moderni katehisti — moderna potreba! Enkrat tudi versko akademijo!

K 2. Prejšnji okrožni predsednik je kupil mal skioptikon z nekaj slikami, ki pa za okrožje ne pridejo v poštev, ker je preslabo; kupil je tudi akumulator, ga izposojeval, zato je zdaj uničen. Napravil je dolg, sam založil. Zdaj tirja 1000 Din. Na predlog g. Primarja, ki razmere pojasni, se mu izplača ta znesek, akumulator — po njegovi krivdi, ozir. nepažnosti pokvarjen, se mu prepusti, naj ga ohrani. S tem je ves njegov dolg poravnal. Računov itak ni v okrožnem arhivu. Oni mali skioptikon se pa z lučjo vred podari navzočnemu vranjepeškemu g. župniku, da ga v svojih majhnih razmerah uporablja. Lastni skioptikon imajo društva Kamnik, Komenda, Dob.

K 3. Razvije se živahen pogovor o tečajih. Ker priredi kamniška sadjarska podružnica cepilni tečaj, za to nameravani gospodarski tečaj izostane zlasti še, ker je dvorana v Kamniku malokdaj prostá. Pač pa se priredi rekrutski tečaj 14. marca ob pol 10 v Kamniškem Domu. Navzoči tajnik P. Z. obljudi, da preskrbi vsaj tri predavatelje o verski, higienski in pravni strani rekruta. Predsednik naprosi vse župne urade, da ta tečaj oznanijo in priporoče, ker je čas za podrobno agitacijo prekratek.

K 4. Navzoči tajnik V. Zor pojasni, kako se namerava izvesti predlagana katoliška akcija na stari podlagi v osmih oddelkih. Vsaka centralna organizacija pošlje dva moža nefunkcionarja in ti volijo predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika. Oba slovenska škola sta virilista.

Opozarja na ogromno delovanje nasprotnih knjižnic, časopisov. Ena ljubljanska je izposodila tekom enega meseca 12.000 knjig, in med temi 8000 samo »Jutrovih« podlistkov! Zato knjižnice poživiti!

Ženska zveza se je preorganizirala. Otvorila statistiko in jeseni pričinja velikopotezno gospodinjke tečaje s spričevali za služkinje.

Ker je ta dnevni red izčrpan, se ta seja zaključi in otvori katehetska.

Tomažič, I. r., zapisnikar.

Naše prireditve.

25. julija se vrši v prijaznem Sv. Gregoriju slovesno odkritje spominske plošče očetu naših organizacij Fr. Kreku. Zato bo ta dan skupni praznik vseh prosvetnih društev, katera leže ob progi Ljubljana-Kočevje. Slovesnost se vrši v sledečem redu: Ob pol 10. dohod gostov, ob 10. slovesna sv. maša, Ob 11. Slav-

nostni govor, nato odkritje plošče in petje. Ob 2. litanije. Ob 3. koncert glasbenega društva »Ljubljane«. Sodeluje godba dravske divizije. Vsa društva se tem potom vabijo k obilni udeležbi.

Prosvetni dan se vrši tudi koncem avgusta v Št. Vidu pri Stični ob priliki, ko bo blagoslovljen ondotni Društveni dom.

Društvom.

Vsako društvo, katero ima pravila potrjena pred 1. dec. 1. 1918., naj takoj vloži nova pravila. Sicer je v nevarnosti, da ga oblast razpusti. Vse kar je potrebno, Vam preskrbi Prosvetna Zveza. Ona tudi vloži nova pravila, jih opremi s kolki in potrebnimi prilogami.

Kaj naj hrani vsako društvo? V arhivu slehernega društva bodi 1. Zapisnik ustanovnega občnega zbora, 2. Imenik odbornikov, 3. Imenik članov, 4. En izvod potrjenih pravil, 5. Društvena kronika, kamor naj tajnik vpiše vse prireditve, opiše vse, kar je v zvezi z društvenim življenjem, 6. Zapisnik sej in blagajniška knjiga. Vse te knjige dobite v pisarni Prosvetne Zveze.

Ali imate šampiljko, s katero opremiti vse vaše vloge na oblasti, da ste prosti plačevanja takse? Če še nimate, naročite pri Prosvetni Zvezi.

Ali veste, da ima Prosvetna Zveza za Vaše društvo na razpolago 180 predavanj, opremljenih s skioptičnimi slikami. Nobena centrala, ne v Nemčiji ne v Franciji nima tako bogate zaloge za svoja društva, kot Prosvetna Zveza. Zdi se, da društva le premalo uporabljajo najmodernejši pripomoček za nazorni pouk.

Prosvetna okrožja naročite skupno skioptični aparat. V par letih se Vam bo izplačal. Stane sedaj popolen 3000 dinarjev.

Romarski odbor za potovanja v inozemstvo in tuzemstvo se je pravkar osnoval v področju Prosvetne Zveze.

Odbor sestoji iz voditeljev lanskega rimskega potovanja in letošnjega lurškega romanja. V načrtu ima že letos romanje na Sv. Goro in obisk Postojnske jame. To romanje bo spočetkom septembra. Vrše se priprave za prvo jugoslovansko romanje v Sveto deželo, ki bo leta 1927. Prav tako bo manjše romanje do 80 oseb v Lurd in Italijo. Društva opozorite svoje člane, naj hranijo denar, da se v letu 1927. lahko udeležijo tega ali onega romanja. Društvene voditelje prosimo, da naj ta oklic preberejo vsaj pri seji.

Gospodinjski tečaji. Slovenska kršćanska ženska zveza ponovno opozarja na gospodinjske tečaje, katere namerava prirediti prihodnjo zimo po deželi. Tečaji trajajo po deset tednov. V industrijskih krajih se lahko priredijo za dekleta, ki so podnevi v tovarni, tudi večerni tečaji. Ker smo prepričane, da se zavedajo naša dekleta velike važnosti takih prireditev, pričakujemo, da se bodo vršili tečaji v mnogih krajih naše domovine. Prosim, da se javite tiste, ki želite tečaj, čimprej na naslov: Prosvetna zveza v Ljubljani za Slov. kršč. žensko zvezo. Od tam boste dobile nadaljnje informacije. Prošnje za tečaj se upoštevajo po redu, kakor jih dobimo.

Društva, ki žele imeti predavanje o naši univerzi, naj sporoče to Prosv. Zvezi v Ljubljani. Svet slušateljev ljubljanske univerze je dal na razpolago več predavateljev. Zato vabimo društva, da se poslužijo ugodne prilike, da se pouče o našem najvišjem prosvetnem zavodu.

Življenje v društvih.

Vič. Ob udeležbi 250 društvenikov se je vršil 16. aprila polletni občni zbor kat. prosv. društva Vič. Društvo šteje 447 članov ter ima 6 organiziranih odsekov: Orlice, Pevski odsek, Godbo, Dramatiko, Gospodarja, Gospodinjo. — Denarnega prometa je bilo v tem polletju 65.286.70 dinarjev (torej nad četrt milijona kron). Dolg je znašal 9400 Din in je ves poplačan. Napeljava mestne električne luči je stala 7375.40 Din. — Knjižnica šteje 411 knjig in je odprta vsako nedeljo. Društvenih večerov s pestrim sporedom: s petjem, godbo, deklamacijami, prizori in s skioptičnimi predavanji je bilo 12. Vrh tega so imeli odseki lastna predavanja in posebne sestanke. Sej je bilo 13. — Iger smo naštudirali in uprizorili 21 in sicer sledeče: Sovraštvo, Dom, Kovačev študent, Razvalina življenja, Roza Jelodvorska, Botra Nerga, Zloba in zvestoba, Mati, Anarhist, Ne vdajmo se, Poštna skrivnost, Tihotapci, Zaklad, Trije učenjaki, Težke ribe, Damoklejev meč, Bele vrtnice, Župan, Zlatarjevo zlato, Lumpacij Vagabund ter največje delo »Pasijon«, ki smo ga uprizorili trikrat. — Godba je imela koncert, pevski odsek igro s petjem. Širi se abstinencijsko gibanje ter se dela za »Jugoslovansko Matice«. Izredno marljivi so odseki Godba, Pevski odsek ter ženski odsek: Gospodinja s svojimi 228 članicami. Odbor opravlja tudi funkcije okrajnega odbora ter je dal inicijativo za ustanovitev »Kartela vseh viških kulturnih, dobrodelnih in cerkvenih naših organizacij«. — Pred občnim zborom smo slišali par ljubkih štajerskih narodnih pesmic ter je imel pomenljiv govor častni predsednik g. Mehle. Po občnem zboru, ki se je vršil v najlepšem redu, je bilo skioptično predavanje o »Mali Tereziki«. Sklenili smo prirediti izlet na Trsat in Šmarno goro, imeli bomo Gospodinjski tečaj ter poletno javno prireditev s srečolovom. Ves večer je dokazal, da društvo uspešno deluje, napreduje ter stoji organizatorično in gospodarsko trdno ter zavzema brezdvomno častno mesto med našimi društvii na deželi.

Lom. Na praznik Marij. oznanjenja v Lomu sta se javno in slovesno posvetili presv. Srcu Jezusovemu naši organizaciji: Kat. prosvetno društvo in Orli. Posvetitev se je izvršila v cerkvi, kjer je bila zbrana skoro vsa fara. Ganljivo je bilo, ko je dvignil podobo presv. Srca Jezusovega predsednik prosvetnega društva, sta se vstopila na vsako stran po en Orel in je zadonela po cerkvi pesem »Presveto Srce slavo...« ter se je v sprevodu med slovesnim pritrkavanjem zvonov in prepevanjem pesmi prenesla podoba v društveno sobo, kjer se je vršila slovesnost v čast presv. Srcu in obenem materinska slavnost. Na sporedu so bili govori, deklamacije, pesmi, ki jih je prepeval cerkveni in društveni pevski zbor. Poleg tega so nastopili tudi Orli in Orlički z govori, deklamacijami in telovadbo. Nazadnje je bila vzpodbudna igra »Čista vest«.

Mekinje. Občni zbor izobraževalnega društva se je vršil v nedeljo 25. aprila. — Materinski dan z deklamacijami in primernim govorom je priredilo tudi naše društvo, in sicer na Cvetno nedeljo, da so tako naše matere dobile enkrat javno priznanje. — Pri koncertu kamniškega pevskega okrožja dne 25. marca je nastopil med drugimi tudi mekinjski moški zbor, ki je prav častno rešil svojo nalogo. Isti je sodeloval tudi pri koncertu Pevske zveze v Ljubljani.

Dob. (Prosvetno društvo ob 20 letnici: Možje in fantje.) Ob dvajsetletnici našega prosvetnega društva je umestno, da v kratkem označimo razvoj delovanja mož in fantov v društvu. Ko se je po prizadevanju g. dr. Fr. Grivca, takratnega doškega kaplana, ustanovilo Kat. slov. izobraževalno društvo, je bilo samo za moške. S koliko vremo so se ti oprijeli društva, nam priča ustanovni občni zbor 11. marca 1906. Udeležilo se ga je poleg že vpisanih 130 članov še mnogo drugih. Navzoči zastopnik Krščanske socialne zveze g. Luka Smolnikar je zbranim poudarjal, da le v skupnem, vzajemnem delovanju v organizaciji je mogoče doseči čimveč izobrazbe. Kljub pomanjkljivim prostorom se je takoj uredila knjiž-

nica, oskrbeli se razni časopisi, gojilo se petje, igre ter razna predavanja. Dne 28. julija 1907 se je pod društvenim predsednikom g. dr. Al. Merharjem blagoslovila nova društvena zastava. Slovesnost blagoslovitve je izvršil g. dr. Mihael Opeka. V krasnem govoru je orisal pomen napisa na zastavi: Za vero, vedo in materino besedo! Veličasten spreved članov z znaki in mnogo ljudstva za zastavo skozi vas pa je pričal, da se ljudje zavedajo pomena tega dne. Značilno za tedanje fante je, da so običajno odkupnino za neveste, namesto za pijačo, obrnili za novo zastavo. Končno se je iz fantov članov društva ustanovila 25. avgusta 1907 mladeniška Marijina družba. Sredi krepkega društvenega dela in načrtov za bodočnost je izbruhnila svetovna vojna. Večina članov je bila vpoklicana pod orožje. Mnogi najboljši se niso več vrnili. V vojnem hruhu je društvo tudi tiho, leta 1916., obhajalo desetletnico. Po končani vojni se je skušalo začeti z rednim delovanjem. Toda v povojnem razpoloženju je posebno med fanti šlo le počasi. Koncem leta 1920. se je g. kaplan M. Jager z vso vnemo lotil društva. Poživili so se razni odseki ter se začetkom 1921 ustanovil tudi orlovski odsek. S tem se je pridobilo več mlajših fantov. Z napravo lastnih prostorov je razvoj društva mnogo pridobil. Leta 1924. se je privzel naslov Prosvetno društvo ter se uredilo delovanje po novem poslovníku. Ako se danes ob dvajsetletnici ozremo nazaj na pretekla leta, moramo priznati: Mnogi boji in viharji so divjali okrog, posamezne osebe so zginjale, društvo pa je napredovalo. Nehote nam uhaja spomin nazaj na ustanovitelje in prve člane. Hvaležni jim moramo biti. To tembolj, ker se niso strašili ne truda ne nasprotnikov ter so v času razrvane ljudske kulture, v dobi razvitega liberalizma razširjali med nas seme prosvete.

Žužemberk. (Pasijon.) Tukajšnje izobraževalno društvo zelo pridno dela, tako da ena sama dvorana že komaj zadostuje, ob nedeljah pa sploh ne in sčasoma bo treba misliti na razširjenje prostorov. — Na belo nedeljo je društvo vprizorilo »Pasijon«. Igralci so svoje vloge splošno prav dobro rešili. Tudi sku-

pine so bile dobro naštudirane. Kako dobro so se igralci vživeli v svoje vloge izpričuje to, da jok na odru ni bil umeten, ampak so tekle resnične solze. Zato ni čudno, če je tudi v natlačeno polni dvorani vse ihtelo. Pasijon se je dne 18. aprila ponovil.

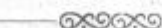
Romanje na Trsat. Kat. prosvetno društvo na Homcu, p. Radomlje, priredi v soboto 29. maja romanje k staroslavni Materi božji na Trsat pri Sušaku (Reki). S tem romanjem bo združen tudi izlet na Jadransko morje. Trsatsko Mater božjo so Slovenci od nekdaj častili in radi, posebno Notranjci, k nji romali. Na tem potovanju bomo spoznali lep del naše domovine. Peljali se bomo od Ljubljane (Kamnika) po dolenski progi preko Novega mesta, Bele krajine na Karlovec in potem skozi gozdnati Gorski Kotar, imenovan »Hrvatska Švica«, na Sušak. Od tu gremo na Trsat, ki se dviga takoj nad Sušakom. — Iz Ljubljane (Kamnika) pojdemo v soboto 29. maja popoldne, tako da pridemo na Sušak v nedeljo, dne 30. maja zjutraj zgodaj. Romarji bodo lahko vstopali na vseh postajah od Kamnika, Ljubljane do Metlike. Nedeljo dopoldne porabimo čas, da molimo, prepevamo v romarski cerkvi, da prejmemo sv. zakramente, smo pri pridigi in svetih mašah. Popoldne pa napravimo vsi romarji izlet na Jadransko morje, paroplovna družba »D. d. Jadranska plovdba« nam bo dala na razpolago poseben parnik. Izlet se bo mogel vršiti iz Sušaka proti istrski obali mimo Reke, Lovrane, Moščenice ali pa ob domači obali mimo Kraljevice, Crikvenice in Novega. Iz Sušaka se vrnemo v nedeljo 30. maja zvečer, da pridemo v ponedeljek zjutraj v Ljubljano. Kat. prosvetno društvo na Homcu je storilo potrebne korake, da se dobi poseben vlak in poseben parnik ter polovična vožnja po vlaku. Kdor se romanja želi udeležiti, naj se javi na naslov: Kat. prosvetno društvo na Homcu, p. Radomlje. Denarja za enkrat ni treba pošiljati, ampak samo imena prijavitelcev, pri skupnih prigrasitvah zadostuje samo število prilaščencev ter naslov tistega, s katerim imamo občeovati. Označiti je treba vstopno postajo. Prav je, ako se pove, koliko je med udeleženci pevcev

in kakšen glas pojo. Ko prejmemo ime-
na in število prijavitelcev, pošljemo po-
ložnice in vsa nadaljnja navodila. Čas
priglaševanja traja do 10. maja, na poz-
nejše priglasitve se ne bomo mogli ozi-
rati. — Katoliško prosvetno društvo na
Homeu, p. Radomlje.

Romanje na Trsat in izlet s parnikom
na otok Krk priredi za vso loško deka-
nijo škofjeloško prosvetno društvo dne
15. avgusta.

Skioptična predavanja v februarju in
marcu: 17. febr. Trnovo: Tarcizij, g.
msgr. Steska. — 18. febr. Škofja Loka:
Lurd, g. Kek. — 18. febr. Cerklje ob
Krki: Stari zakon, g. Tomazin. — 19. febr.
Jezuiti: Novi zakon, g. Pristov. — Dne
19. febr. Krekova prosveta: Sv. Franči-
šek, g. msgr. Steska. — 19. febr. Uršu-
linke: Rim, g. Zor. — 20. febr. Št. Vid nad
Ljubljano: Mont Blanc, g. prof. Mlakar.
— 21. febr. Smlednik: Francoska revo-
lucija, g. Šavli. — 21. febr. Kranjska go-
ra: Devica orleanska in Judita, g. Čuk.
— 22. febr. Šiška: Vatikan, g. dr. Rož-
man. — 22. febr. Gorje: Sv. Frančišek,
zrakoplov, g. Markič. — 22. febr. Požega:
Rim, g. Schwarz. — 23. febr. Dobropolje:
Lurd, g. Presetnik. — 23. febr. Dobrova:
Dalmacija, g. Vukina. — 24. febr. Dob.
Tarcizij in Katakombe, g. Ambrožič. —
24. febr. Franč. prosveta: Tirolska, g.
prof. Mlakar. — 24. febr. Trnovo: Rim,
g. Zor. — 25. febr. Šiška: Pračlovek, g.
Mantuan. — 25. febr. Komenda: Mala
Terezika, g. Platiša. — 25. febr. Smled-
nik: Oberamergau, g. Šavli. — 25. febr.
Marijanišče: Severni tečaj, g. dr. Knific.
— 25. febr. Franč. prosveta: Pregarjanje
kristjanov, g. p. Rupert. — 26. febr. Ma-

ribor, Ljudska univerza: Pariz. — Dne
27. febr. Moravče: Koroško, planine, g.
Bregant. — 27. febr. Jezuiti: Božič v sli-
kah, g. Pristov. — 27. febr. Škofja Loka:
Dante, g. Tine Debelak. — 28. febr. Šent
Jurij, p. Grosuplje: Marija v slikah, g.
Zor. — 28. febr. Kranjska gora: Cerkev
in svoboda, g. Čuk. — 1. marca. Vič:
Celjski grofje, p. Engo. — 3. marca. Lo-
ški potok: Egiptovski Jožef. — 3. marca.
Trnovo: Sv. Frančišek. — 3. marca. Gor-
je: Stari testament, g. Markež. — 4. mar-
ca. Rač. urad: Pariz, g. prof. dr. Šara-
bon. — 4. marca. Breznica: Stari zakon,
g. Gostiša. — 4. marca. Ribnica: Humor.
krokodil, g. Črnilec. — 4. marca. Radov-
ljica: Pariz, gdčna Hafner. — 4. marca.
Kranjska gora: Oberamergau, g. Lavti-
žar. — 5. marca. Uršulinke: Rim, g. Zor.
— 7. marca. Tržič: Amundsen, g. prof.
Šarabon. — 8. marca. Smlednik: Fran-
coska revolucija, g. Šavli. — 8. marca.
Breznica: Robinson, Don Quihote. — Dne
8. marca. Vič: Sv. Frančišek, g. p. Engo.
— 8. marca. Kočevje: Pariz, g. dr. Ile.
— 8. marca. Šiška: Dante, g. prof. dr. De-
bevec. — 8. marca. Krekova prosveta:
Kamniške planine, g. Zor. — 8. marca.
Stolna prosveta: Pračlovek, g. dr. Man-
tuan. — 8. marca. Moravče: Devica Or-
leanska. — 9. marca. Požega: Rusija,
maček. — 9. marca. Uršulinke: Po Renu,
g. Zor. — 10. marca. Trnovo: Tirolska,
g. prof. Mlakar. — 11. marca. Semen-
išče: Po Renu, g. Jerina. — 11. marca.
Stolna prosveta: Tirolska, g. prof. Mla-
kar. — 12. marca. Uršulinke: Benetke,
g. Zor. — 12. marca. Semenišče: Benet-
ke, g. Jerina. — 14. marca. Tržič: Lurd,
g. Zor. — 15. marca. Gorje: Stari testa-
ment. —

Knjižnica.

NOVE KNJIGE.

Cankar Iv., **Zbrani spisi 3. zve-
zek.** Ljubljana 1926, Založila »Nova za-
ložba«.

Ta zvezek obsega poleg urednikovega
uvoda in opomb drami Jakob Ruda in
Za narodov blagor, dalje povest Popo-

tovanje Nikolaja Nikiča, ter Črtice, Kri-
tične in polemične spise iz l. 1900 do
1901. Tudi za ta zvezek velja, kar za
prejšnja: vzorno urejen in za slovstveno
naobraženega človeka gotovo knjiga ka-
kor si lepše želeli ne moremo, priprostim
ljudem bo pa knjiga manj ugajala.

Haggard H. R., **Jutranja zvezda**. Poslovenil P. M. Černogoj. Ljuds. knjiž. 21. zv. Ljubljana 1925. Jugoslovanska knjigarna. Broširano Din 30.—, vezano Din 40.—.

Povest je izhajala kot podlistek v »Slovenču« in je splošno ugajala. Ljudje so nestrpnost pričakovali, kdaj izide v knjigi. Sedaj je tu in priporočamo jo vsem našim knjižnicam. Ne bo vam žal malega zneska zanjo.

Magister, **Zel in plevel**. S slikami v prilogi. Ljubljana 1926. Jugoslovanska knjigarna. Cena broš. Din 60.—; v platno vez. Din 75.—.

Knjiga je urejena na način kakor: Navesti za hišo in dom« Razpravlja o zdravilni moči različnih zelišč in podaja navodila, kako naj jih rabimo v bolezni. Knjigo priporočamo.

Krekovi Izbrani spisi po znižanih cenah. Spodobi se, da ima vsako izobra-

ževalno društvo v svoji knjižnici na odličnem mestu spise duševnega očeta naše prosvetne organizacije. Čudno bi bilo, če bi kako društvo ne imelo v svoji knjižnici spisov moža, ki se mu ima — posredno vsaj — zahvaliti za svoj obstoj. Če bi morebiti kako društvo še ne imelo I. zvezka Krekovih Izbranih spisov, mu sporočamo, da si ga sedaj lahko nabavi po znižani ceni, in sicer stane vezan izvod — za knjižnico je pač vedno treba vzeti vezan izvod — 35 (po pošti 38) Din. Posamezni člani si lahko naroče knjigo nevezano, ki je za 10 Din cenejša: stane 25 (po pošti 28) Din. Knjiga se naroča pri Novi Založbi v Ljubljani, Kongresni trg 19.

II. zvezek Prosvetne knjižnice: Delu slava, delu čast! je izšel. Vsako društvo četudi ni delavsko mora imeti v svoji knjižnici to lepo knjigo. Naroča se pri Prosvetni zvezi v Mariboru ali Ljubljani.

Ženski odsek.

Knjige: »**Mati vzgojiteljica**« je nepričakovano hitro razprodan prvi tisoč, dokaz, kako potrebna in nujno zaželeno je bila druga izdaja. Obsega sledeča poglavja: 1. Temeljni nauki iz dušeslovja. 2. Temelji materinega vzgojnega dela. 3. Telesna vzgoja. 4. Umstvena vzgoja. 5. Čuvstvena vzgoja. 6. Vzgoja volje. 7. Vzgoja nepolnočutnih otrok. 8. Stik doma s šolo. 9. Vstop v življenje. Samovzgoja.

Zelo razveseljivo dejstvo je, da prav pridno segajo po knjigi naše mlade matere, ki doslej za vzgojo otrok niso imele nikakih drugih navodil, kakor od svojih mater. Potrebe sedanje dobe pa so precej različne od onih, v srečnih starih časih, na katere se sicer z veseljem oziramo nazaj, a nam za sedanje čase več ne zadoščajo. Knjiga pa je zbrala iz novodobnih razmer zlasti najvažnejše in najnujnejše, za vzgojo sedanje generacije najprimernejše.

Društvene knjižnice in posamezne članice naj gotovo naroče to knjigo, ki se dobi pri upravi dekleškega lista Vigred v Ljubljani (Ljudski dom) po 16 dinarjev.

VII. zvezek »**Predavanj za dekleške sestanke**« je izšel pri Orliški podzvezi v Ljubljani (Ljudski dom) in stane 5 dinarjev. Obsega tri predavanja o lepem vedenju: Temelji lepega vedenja. Splošna pravila lepega vedenja. Lepo vedenje v javnosti. Snov se dotakne vseh okoliščin, pri katerih zlasti ženski svet rad pozabi na lepo vedenje. Ne vsebuje pa nikakih pretiranih zahtev, da bi kdo mislil, češ, iz naših kmečkih deklet hočejo napraviti mestne gospodične, temveč podaja res le to, kar je za vsako žensko, bodisi v mestu in na deželi nujno potrebno pri vsakdanjem občevanju doma in izven doma.

Toplo priporočamo knjižnicam in posameznim članicam to knjigo!

Brezalkoholna uporaba grozdja in sadja.

Kako sadje in grozdje tako uporabiti, da bo v popolni meri služilo ljudski prehrani, ne pa zastrupljanju potom alkohola, je problem, ki ga rešujejo strokovnjaki že leta in leta. Kakor v drugih strokah, napreduje znanost tudi v tej panogi. V Ameriki, Nemčiji, Franciji, Švici in drugih naprednih državah je o brezalkoholni uporabi poučena vsa javnost in se z vedno večjo vneto opriema praktičnih preizkušenih metod. Brez pravilne rešitve tega aktualnega problema je vsako stvarno treznostno gibanje — o katerega upravičenosti posebno pri nas nihče več dvomiti ne more — v praksi zelo otežkočeno, celo onemogočeno, posebno v krajih, kjer je sadjarstvo in vinarstvo močno razvito in nudi enega izmed glavnih virov dohodkov. Ravno vsled zanemarjenja gospodarske strani treznostne akcije je gibanje zadelo ponekod na odpor sadjarjev, vinogradnikov, zlasti pa gostilničarjev. In vendar ne sme in ne more biti treznostno gibanje naperjeno proti nobeni izmed teh panog; treba je le pridelke tako uporabiti, da ne bodo ogrožali ljudskega zdravja in morale, šli v izgubo, temveč v resnici služili ljudski prehrani!

Da se nudi vsem interesentom (kdo bi se za to vprašanje ne zanimal?) poučiti se vsestransko o tem problemu, namerava prirediti osrednja zadruga »Brezalkoholna Produkcija« v Ljubljani o priliki velesejma (od 1. do 6. julija t. l. poseben tečaj, na katerem se bodo izčrpno (teoretično in praktično) obravnavali popolnoma objektivno vsi raznovrstni načini konzerviranja (vkuhanje, sočivja, jagodičevja, sadja, sušenje, pridelovanje raznih sokov, brezalkoholnega mošta in vina v domačem gospodarstvu in v večjih obratih, ohranjanje svežega grozdja itd. itd.)

Tečaj je namenjen v prvi vrsti gospodarskim strokovnjakom, okrajnim ekonomom, voditeljem(icam) raznih zavodov, gospodinjskih tečajev, duhovnikom, učiteljem(icam), županstvom, gostilničarjem sadjarskim vrtnarskim in treznostnim organizacijam, zadrugam in društvom, za napredek vnetim sadjarjem in vinogradnikom, viničarjem, vsem prijateljem naravnega življenja (vegetarijancem) ter sploh vsem, ki se za to panogo zanimajo in skušajo reševati ta gospodarski in zdravstveni problem v svojem delokrogu

Čas za tečaj je zelo primeren! ob velesejmu, ob pričetku počitnic, pred sezono!

Da se more sestaviti proračun in vse potrebno pravočasno pripraviti, mora zadruga že v naprej vedeti, na kakšno udeležbo je računati.

Preziranje od te ali one strani ideje ne bo ubilo, pač pa bo škodovalo tistim, ki nočejo iti s časom naprej! Zato je vsak bojkot od te ali one strani le v škodo »neinteresentov« samih in se bo isti prej ali slej sam maščeval!

Opozarjamo, da se radi velikih stroškov in obsežnih priprav vsestransko izčrpni tečaj (za voditelje) v doglednem času ne bo kmalu več vršil. Udeleženci tečaja, ki ga bo vodil gospodarski strokovnjak svetovnega slovesa, bodo po tem tečaju usposobljeni voditi v svojem okolišu in delokrogu take tečaje, kar bo mnogim pripomoglo do večjega ugleda in omogočilo vršiti važno kulturno delo med narodom!

Vsi interesenti iz vse države naj pošljejo (neobvezno) prijave čimprej osrednji zadrugi »Brezalkoholna produkcija« v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Potem bodo dobili prijavno polo in natančnejša pojasnila!